

I C 576/16 **WYROK**

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 czerwca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Alicja Fronczyk Protokolant: Justyna Chojecka

po rozpoznaniu w dniu 09 czerwca 2017 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w P. ((...))

przeciwko M. J. (1), M. J. (2) i F.

J.

o zapłatę

na skutek zarzutów M. J. (1), M. J. (2) i F. J. od nakazu zapłaty z dnia 23 marca 2016 roku wydanego w sprawie o sygn. akt I Nc 106/16

I. nakaz zapłaty wydany w dniu 23 marca 2016 roku w sprawie o sygn. akt I Nc 106/16 przez Sąd Okręgowy w Warszawie utrzymuje w mocy w całości;

II. nie obciąża pozwanych M. J. (1), M. J. (2) i E. J. nieuiszczonymi kosztami sądowymi powstałymi po wniesieniu zarzutów.

Sygn. akt I C 576/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 15 marca 2017 roku powódka (...) z siedzibą w P. wniosła o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym, że pozwani M. J. (1), M. J. (2) oraz E. J. mają zapłacić solidarnie powodowi kwotę 282 633,03 złote wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz z kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego w kwocie 10 800 złotych, a w razie skutecznego wniesienia zarzutów – utrzymania w mocy nakazu zapłaty oraz zasądzenia od pozwanych dalszych kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu powódka wskazała, że jest w posiadaniu dwóch weksli własnych wystawionych na jej zlecenie przez pozwanego M. J. (1) i poręczonych przez pozwanych M. J. (2) i E. J.. Pomimo upływu terminu płatności pozwani nie zapłacili sum wekslowych. Weksle zostały wystawione przez pozwanego M. J. (1) w celu zabezpieczenia wierzytelności powodowej spółki z tytułu umów pożyczek o numerach (...), zawartych przez pozwanego z powodową spółką, która prowadzi w (...) działalność w ramach utworzonego oddziału. Sumy wekslowe na jakie zostały uzupełnione weksle odpowiadają zadłużeniu pozwanego z tytułu umów, pomniejszonemu o wartość przejętych maszyn rolniczych, które stanowiły przedmiot zabezpieczenia wierzytelności z umów pożyczek (k. 2 – 4).

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym z dnia 23 marca 2016 roku Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział I Cywilny nakazał pozwanym M. J. (1), M. J. (2) oraz E. J. aby zapłacili solidarnie na rzecz powoda (...) z siedzibą w P. kwotę 282 633,03 złote wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 15 marca 2016 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 8 287 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w terminie dwóch tygodni od odręczenia nakazu zapłaty albo wniesli w tym terminie zarzuty (k. 34).

Pozwani M. J. (1), M. J. (2) oraz E. J. wnieśli w ustawowym terminie zarzuty od nakazu zapłaty, domagając się uchylecia nakazu zapłaty, oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia od powoda na rzecz pozwanych kosztów postępowania. W uzasadnieniu pozwani wskazali, że przedłożone przez powoda weksle zostały wypełnione niezgodnie z umową, ponieważ sumy wekslowe na jakie zostały uzupełnione weksle nie odpowiadają zadłużeniu pozwanego z tytułu umów pożyczek pomniejszych o wartość przejętych maszyn rolniczych stanowiących przedmiot zabezpieczenia. Pozwani wskazali, że powodowa spółka celowo i bezzasadnie zaniżyła zarówno wartość kombajnu zbożowego (...) jak i przystawki do zbioru kukurydzy na ziarno (...) (...) co skutkowało sprzedażem maszyn za ich ułamkową wartość. Maszyny były sprzętami nowymi, używanymi zaledwie kilka tygodni wobec czego ich wartość nieznacznie odbiegała od cen fabrycznych. Pozwany M. J. (1) po przejęciu maszyn i zabezpieczeniu ich na placu sąsiadów zlecił prywatną wycenę maszyn zgodnie z którą obie maszyny były warte w chwili ich zabezpieczenia aż 515 565 złotych (k. 70 – 75, 96 – 101).

W odpowiedzi na zarzuty powódka podtrzymała swoje żądania i twierdzenia, domagając się utrzymania w mocy nakazu zapłaty w mocy. Powódka wskazała, że pozwany M. J. (1) z opóźnieniem regulował raty wynikające z zawartych umów pożyczek, w związku z czym spółka wypowiedziała umowy pożyczki. Zarzuty pozwanych dotyczące wysokości sum wekslowych są chybione. Na dzień wypowiedzenia umowy pożyczki pozwany zalegał z zapłatą należności z tytułu umowy (...) (...) w łącznej wysokości 414 738,69 złotych na którą to kwotę składała się: kwota 29 675,59 złotych tytułem niezapłaconych do dnia wypowiedzenia umowy rat pożyczki oraz odsetek i opłaty, wyszczególnionych w oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy; kwota 380 363,10 złotych tytułem pozostałej do spłaty pożyczki wraz z należnymi odsetkami zgodnie z § 8 ust. Ogólnych warunków umowy; 4 700 złotych tytułem kosztów związanych z przejęciem przedmiotu zabezpieczenia, które pozwany zobowiązany jest zwrócić powodowej spółce zgodnie z § 9 ust. 2 a Ogólnych warunków umowy. Przy czym zadłużenie zostało pomniejszone o kwotę 250 000 złotych uzyskane przez powoda ze sprzedaży kombajnu stanowiącego przedmiot zabezpieczenia wierzytelności. Powódka wskazała, że pozwany zalegał również z tytułu spłaty należności wynikających z umowy (...) (...), w łącznej wysokości 187 894,34 złote na którą składała się: kwota 38 260,31 złotych tytułem niezapłaconych do dnia wypowiedzenia umowy rat pożyczki oraz opłat, wyszczególnionych w oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy, kwota 149 634,03 złotych tytułem pozostałej do spłaty pożyczki wraz z należnymi odsetkami zgodnie z § 8 ust. 1 Ogólnych warunków. Przy czym zadłużenie zostało pomniejszone o kwotę 70 000 złotych uzyskaną przez powodową spółkę ze sprzedaży maszyny stanowiącej zabezpieczenie wierzytelności z umowy pożyczki. Powódka odpierając zarzut sprzedaży odebranych maszyn po zaniżonej cenie, wskazała że cena za którą zostały sprzedane maszyny była wyższa niż wynikało to z wykonanej wyceny i odpowiadała wartości rynkowej. Przed sprzedażą powodowa spółka dochowała należytej staranności dokonując wyceny przedmiotów i sprzedając je z najwyższą oferowaną za nie cenę. Nie należy natomiast do obowiązków powodowej spółki oczekiwanie na takie oferty zakupu, których ceny usatysfakcjonują nierzetelnych pożyczkobiorców (k. 164 – 168).

Sąd Okręgowy ustalił, następujący stan faktyczny:

(...) Spółka Akcyjna Oddział w (...), w dniu 23 października 2013 roku, na rzecz powoda (...) z siedzibą w P., zawarł z pozwanym M. J. (1) umowę pożyczki nr (...) na kwotę 445 220 złotych. Pożyczkobiorca – pozwany M. J. (1) zobowiązał się dokonać w okresie objętym umową spłaty pożyczki wraz z odsetkami w ratach, w terminach i kwotach zgodnie z harmonogramem spłaty. Zgodnie z pkt 2 pożyczka nr (...) (...) miała być udzielona na zakup kombajnu zbożowego (...). Strony zawarły umowę pożyczki na okres 84 miesięcy, płatność kapitału miała następować co pół roku (**dowód:** umowa pożyczki k. 18 – 19).

Zgodnie z pkt 3 umowy pożyczki zabezpieczeniem terminowego i należytego wykonania przez pożyczkobiorcę zobowiązań z tytułu umowy pożyczki nr (...) pozwany wystawił weksel in blanco poręczony przez M. J. (2) oraz E. J. oraz zastaw rejestrowy ustanowiony przez pożyczkobiorcę na pożyczkodawcę na przedmiocie, a do czasu wpisu zastawu rejestrowego do rejestru zastawów warunkowe przewłaszczenie przedmiotu na rzecz pożyczkodawcy (**dowód:** umowa pożyczki k. 18 – 19, weksel k. 5).

(...) Spółka Akcyjna Oddział w (...), w dniu 08 listopada 2013 roku, na rzecz powoda (...) z siedzibą w P., zawarł z pozwanym M. J. (1) umowę pożyczki nr (...) na kwotę 175 150 złotych. Pożyczkobiorca – pozwany M. J. (1) zobowiązał się dokonać w okresie objętym umową spłaty pożyczki wraz z odsetkami w ratach, w terminach i kwotach zgodnie z harmonogramem spłaty. Zgodnie z pkt 2 pożyczka nr (...) (...) miała być udzielona na zakup przystawki do kukurydzy (...) (...) (**dowód:** umowa pożyczki k. 28 – 29).

Zgodnie z pkt 3 ww. umowy pożyczki zabezpieczeniem terminowego i należytego wykonania przez pożyczkobiorcę zobowiązań z tytułu umowy pożyczki nr (...) pozwany wystawił weksel in blanco, poręczony przez M. J. (2) oraz E. J. oraz przewłaszczenie przedmiotu, na zakup którego udzielono pożyczki, przez pożyczkobiorcę na pożyczkodawcę do czasu całkowitej spłaty wszelkich wierzytelności pożyczkobiorcy wobec pożyczkodawcy (**dowód:** weksel k. 6 umowa pożyczki k. 28 – 29).

Stosownie do § 8 ust. 1 a. Ogólnych warunków będącymi załącznikami nr 1 do umowy pożyczki nr (...) oraz umowy pożyczki nr (...) w przypadku gdy pożyczkobiorca nie zapłaci jakiegokolwiek kwoty lub też nienależycie lub nieterminowo wykona jakkolwiek inne zobowiązanie wynikające z dokumentów pożyczki, pożyczkodawca będzie uprawniony do wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym lub w późniejszym terminie ustalonym przez pożyczkodawcę w drodze oświadczenia złożonego pożyczkobiorcy w formie pisemnej. Z chwilą wypowiedzenia Umowy pożyczkobiorca będzie zobowiązany do spłat pożyczkodawcy wszelkich kwot z tytułu umowy, dotychczas niezapłaconych przez pożyczkobiorcę, wraz z należnymi odsetkami.

Zgodnie z § 8 ust. 2 z dniem wypowiedzenia umowy, pożyczkobiorca pokryje straty pożyczkodawcy, które ten poniósł w związku z pozyskaniem, na określonych warunkach i w określonych terminach, środków w celu sfinansowania pożyczki i powstałej na skutek wypowiedzenia luki stopy procentowej i zmiany terminu spłaty pożyczki w stosunku do terminu spłaty środków pozyskanych przez pożyczkodawcę. Powyższe obowiązki pożyczkobiorca wykona bez uszczerbku dla innych praw przysługujących pożyczkodawcy z tytułu niniejszej umowy, innych dokumentów pożyczki oraz na podstawie przepisów prawa, określających skutki niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań przez pożyczkobiorcę. Zgodnie z § 9 ust. 1 ogólnych warunków w przypadku opóźnienia w dokonywaniu płatności z tytułu umowy, pożyczkobiorca zapłaci odsetki ustawowe za cały okres opóźnienia (**dowód:** ogólne warunki do umowy pożyczki nr (...) k. 23 – 27, ogólne warunki do umowy pożyczki nr (...) k. 33 – 37).

W związku z nieuiszczeniem przez pożyczkobiorcę płatności wynikających z umowy pożyczki pismem datowanym na dzień 30 maja 2014 roku, powódka wypowiedziała umowę pożyczki nr (...) oraz wezwała pozwanego do przeniesienia posiadania przedmiotu na pożyczkodawcę, które powinno nastąpić w ciągu trzech dni od daty otrzymania oświadczenia oraz dokonania niezwłocznie lecz nie później niż w terminie 7 dni od otrzymania zawiadomienia zapłaty kwoty 410 038,69 złotych, na którą to kwotę składała się kwota 26,71 złotych tytułem zapłaty za fakturę nr (...); kwota 29 248,88 złotych tytułem zapłaty za fakturę (...); kwota 400 złotych za fakturę (...) (**dowód:** oświadczenie k. 38 – 39, potwierdzenie odbioru k. 42 – 43).

W związku z nieuiszczeniem przez pożyczkobiorcę należności wynikających z umowy pożyczki, pismem datowanym na dzień 30 maja 2014 roku, powódka wypowiedziała pozwanemu umowę pożyczki nr (...) oraz wezwał pożyczkobiorcę do przeniesienia posiadania przedmiotów w związku z naruszeniem przez pożyczkobiorcę umowy pożyczki, na nabycie których pożyczka została udzielona i do których to prawa przechodzą na pożyczkodawcę, w dacie złożenia niniejszego oświadczenia (**dowód:** oświadczenie k. 40 – 41, potwierdzenie odbioru k. 42 – 43).

Pismem z dnia 14 stycznia 2016 roku powódka zawiadomiła pozwanego M. J. (1) o wypełnieniu weksli wystawionych na zabezpieczenie zapłaty wierzytelności wynikających z umowy pożyczki o nr (...) z dnia 23 października 2013 roku na kwotę 164 738,69 złotych oraz na zabezpieczenie zapłaty wierzytelności wynikających z umowy (...) (...) na kwotę 117 894,34 złote (**dowód:** zawiadomienie k. 17).

Pismami z dnia 26 stycznia 2016 roku powódka wezwała pozwanego M. J. (1) do zapłaty kwoty 282 633,03 złotych wynikającej z weksli w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania (**dowód:** wezwanie do zapłaty k. 14, 15).

Wobec wypowiedzenia przez powódkę umowy pożyczki nr (...) pozwany pozostawał w zwłoce z zapłatą kwoty 414 738,69 złotych. Na kwotę tę składała się kwota 29 675,59 złotych tytułem zaległej raty oraz odsetek i opłat do dnia wypowiedzenia umowy raty pożyczki, kwota 380 363,10 złotych tytułem pozostałej do spłaty kwoty pożyczki wraz z odsetkami oraz kwota 4 700 złotych tytułem kosztów związanych z przejściem przedmiotu zabezpieczenia. Powódka wypełniła w dniu 23 października 2013 roku weksel na kwotę 165 738,69 złotych tytułem zaległych wierzytelności pomniejszonych o kwotę 250 000 złotych uzyskaną przez powódkę ze sprzedaży kombajnu (**dowód:** weksel k. 5, faktura VAT nr (...) k. 169).

Wobec wypowiedzenia przez powódkę umowy pożyczki nr (...) pozwany pozostawał w zwłoce z zapłatą kwoty 187 894,34 złote. Na kwotę tę składała się kwota 38 260,31 złotych tytułem niezapłaconych do dnia wypowiedzenia umowy rat pożyczki oraz opłata, a także kwota 149 634,03 złote tytułem pozostałej do spłaty pożyczki wraz z odsetkami. Powódka wypełniła w dniu 08 listopada 2013 roku weksel na kwotę 117 894,34 złote tytułem zaległych wierzytelności pomniejszonych o kwotę 70 000 złotych uzyskaną ze sprzedaży maszyny do kukurydzy (**dowód:** weksel k. 6, faktura VAT nr (...) k. 171).

Powódka w styczniu 2015 roku próbowała sprzedać przedmiotowy kombajn zbożowy wraz z przystawką za łączną kwotę 470 000 złotych brutto, a następnie za kwotę 425 000 złotych brutto (**dowód:** wydruki z ofertami k. 204 – 205).

Ostatecznie powódka sprzedała kombajn zbożowy (...) za kwotę 250 000 złotych netto (307 500 złotych brutto), a przystawkę do kukurydzy (...) (...) za kwotę 70 000 złotych netto (86 100 złotych brutto) (**dowód:** faktura VAT nr (...) k. 169, faktura VAT nr (...) k. 171).

Stan faktyczny w sprawie w zakresie istnienia pomiędzy pozwanymi a powódką zobowiązania opartego na wekslu in blanco był pomiędzy stronami niesporny. Niesporna była również podstawa do przejścia przez powodową spółkę maszyn rolniczych z uwagi na rozwiązanie umowy z powodu braku zapłaty kolejnych rat przez pozwanego M. J. (1).

Pozwani E. J. oraz M. J. (2) nie zaprzeczali, że poręczyli wekslowo za wystawcę weksla M. J. (1). Bezsorna była także okoliczność, iż podstawą wystawienia przez M. J. (1) weksla in blanco były zobowiązania wynikające z umów pożyczek o nr (...). Spór ogniskował się wokół kwestii związanych wysokością kwoty, za jaką powódka sprzedała maszyny, i która pomniejszać powinna zobowiązanie pozwanego M. J. (1), co z kolei miało wpływ na wysokość sumy wekslowej.

Dowody z dokumentów przedstawionych przez strony nie były przez przeciwnika kwestionowane, Sąd nie znalazł podstaw do ich zanegowania z urzędu uznając ich moc dowodową i wiarygodność.

W sporze na wnioski pozwanych Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego specjalisty na okoliczność ustalenia wartości rynkowej kombajnu zbożowego (...) oraz przystawki do kukurydzy (...) (...) po to, aby dokonać oceny, czy zarzut pozwanych o sprzedaży tych maszyn nastąpił poniżej ich wartości. Dowód z opinii biegłego z zakresu wyceny ruchomości wykazał, że wartość rynkowa kombajnu zbożowego (...), rok produkcji 2013 roku według stanu technicznego i cen w listopadzie 2014 roku wynosi 300 300 złotych netto i odpowiednio 369 369 złotych brutto. Wartość rynkowa ww. kombajnu przy sprzedaży wymuszonej według stanu technicznego i cen w listopadzie 2014 wynosi 270 000 złotych netto i odpowiednio 332 100 brutto. Wartość rynkowa przystawki do zbioru kukurydzy na ziarno (...) (...) rok produkcji 2013, według jej stanu technicznego i cen w listopadzie 2014 roku wynosi 98 300 złotych netto i odpowiednio 129 909 złotych brutto. Wartość rynkowa przy sprzedaży wymuszonej ww. przystawki do zbioru kukurydzy na ziarno – (...) (...) rok produkcji 2013, według jej stanu technicznego i cen w listopadzie 2014 roku wynosi 83 500 złotych netto i odpowiednio 102 705 złotych brutto. W tej sytuacji Sąd dysponował dowodami z faktur sprzedaży przedstawionymi przez powódkę oraz dowodem z opinii biegłego, której strony nie kwestionowały. Pamiętając, że dowód z opinii biegłego wyznaczył szacunkową wartość maszyn będących przedmiotem umów pożyczek, zaś faktury obrazują rzeczywistą transakcję, to w sytuacji gdy pozwani nie wykazali, że sprzedaż maszyn przez powódkę odbyła się pomiędzy podmiotami powiązаныmi, bądź, że istnieli oferenci chętni nabyć maszyny za wyższą cenę, bądź wreszcie, że maszyny zostały zbyte przez nabywcę po wyższej cenie w niedługim czasie Sąd

uznał, że nie ma podstaw do zanegowania mocy dowodowej faktur i tym samym zanegowania wskazanej w nich ceny. Pozwani nie przedstawili dowodu (choćby w postaci umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie), że istniały określone zasady rozliczenia sprzedaży maszyn, więc tym bardziej nie było podstaw do zakwestionowania ceny uzyskanej ze sprzedaży urządzeń. Tym samym w ocenie Sądu wartość rynkową przedmiotowych maszyn określili realia wolnego rynku.

Sąd odmówił mocy dowodowej przedłożonej przez pozwanych opinii prywatnej sporządzonej przez Z. M.. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że złożone do akt prywatne opinie biegłych opracowane na zlecenie stron należy jedynie traktować jako wyjaśnienia stanowiące poparcie stanowiska stron, albowiem nie stanowią dowodu o którym mowa w art. 278 i n. k.p.c. W sytuacji, gdy strona załącza do akt opinię pozasądową i powołuje się na jej twierdzenia i wnioski, opinię taką należy traktować jako część argumentacji faktycznej i prawnej przytaczanej przez stronę. Jeżeli natomiast, tak jak to miało miejsce w badanej sprawie, strona składa opinię pozasądową z intencją uznania jej za dowód w sprawie, to wówczas istnieją podstawy do przypisania jej także znaczenia dowodu z dokumentu prywatnego (art. 245 k.p.c.). Jednakże pozasądowa opinia jako dokument prywatny stanowi jedynie dowód tego, że osoba która ją podpisała wyraziła zawarty w niej pogląd, natomiast nie korzysta ona z domniemania zgodności z prawdą zawartych w niej twierdzeń (zob. wyrok SN z 15.01.2010, I CSK 199/09, Lex nr 570114). W tej sytuacji Sąd uznał że prywatna ekspertyza jako dokument prywatny nie korzysta z domniemania zgodności z prawdą zawartych w niej twierdzeń i nie może stanowić podstawy do ustalenia wartości ruchomości. Zeznania świadka Z. M. potwierdziły niekwestionowany w istocie fakt, że stan maszyn był w dacie ich odbioru przez powódkę bardzo dobry.

Sąd nie znalazł także podstaw do pominięcia dokumentów złożonych przez powódkę w załączeniu do odpowiedzi na zarzuty pozwanych z uwagi na brzmienie art. 207 § 6 k.p.c. Należy zauważyć, iż strona powodowa w pozwie opierała swoje roszczenie na stosunku wynikającym ze złożonego do akt sprawy weksla, toteż dopiero po przeniesieniu sporu na płaszczyznę stosunku podstawowego z inicjatywy strony pozwanej po stronie powodowej pojawiła się konieczność złożenia stosownych dokumentów obrazujących charakter stosunku podstawowego. W tym zakresie nie sposób przyjąć, iż strona powodowa uchybiła obowiązkowi zgłoszenia dowodów we właściwym czasie, a wobec tego zasadne było ich włączenie w poczet materiału dowodowego.

Sąd na rozprawie w dniu 07 czerwca 2017 roku oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z przesłuchania stron, gdyż dowody z dokumentów były wystarczającymi dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, jak również nie pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Nakaz zapłaty należało utrzymać w mocy w całości.

Na wstępie wskazać należy, iż po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksla gwarancyjnego, spór z płaszczyzny prawa wekslowego przenosi się na ogólną płaszczyznę stosunku prawa cywilnego pod warunkiem, że taką wolę wyraża którakolwiek ze stron procesu. Tak więc na tym etapie postępowania strony mogą powoływać się na podstawy faktyczne i prawne wynikające z łączącego je stosunku prawnego, który jest źródłem dochodzonego przez powoda roszczenia cywilnoprawnego (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 1997 roku, w sprawie I CKN 48/97, opubl. OSNC 1997, nr 9, poz. 124; por. również uchwałę składu siedmiu sędziów SN z dnia 7 stycznia 1967 r., III CZP 19/66, OSNCP 1968, z. 5, poz. 79, uchwałę Połączonych Izb Cywilnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych SN z dnia 24 kwietnia 1972 r., III PZP 17/70, OSNCP 1973, z. 5, poz. 72, wyrok SN z dnia 14 marca 1997 r., I CKN 48/97, OSNC 1997, z. 9, poz. 124). Wobec odnoszenia się przez obydwie strony procesu po wniesieniu zarzutów przez pozwanych do stanowiącego *causae* wystawienia weksla *in blanco* stosunku pożyczki, rozpoznając niniejszą sprawę Sąd rozstrzygał spór nie tylko na płaszczyźnie prawa wekslowego, ale również przechodząc na płaszczyznę stosunku cywilnoprawnego, ległego u podstaw wystawienia i poręczenia weksla.

W sprawie będącej przedmiotem rozpoznania poza sporem pozostawał fakt zawarcia w dniu 23 października 2013 roku oraz 8 listopada 2013 roku przez pozwanego M. J. (1) i powodową spółkę umów pożyczki, zabezpieczenia jej

wykonania przez wystawienie weksla własnego in blanco przez pozwanego, poręczenie go przez pozwanych M. J. (2) i E. J. oraz jej wypowiedzenie z powodu zalegania przez pozwanego z zapłatą rat pożyczki. Niekwestionowana była przez pozwanych okoliczność skutecznego wypowiedzenia ww. umów przez powodową spółkę z przyczyn zawinionych przez pozwanego M. J. (1), jak również prawidłowość przejęcia maszyn przez powodową spółkę. Jedynym zarzutem pozwanych było wypełnienie weksli na zawyżone kwoty nie odpowiadające aktualnemu zadłużeniu pozwanego M. J. (1) z uwagi na sprzedaż przejętych maszyn za ułamek ich wartości.

W postępowaniu nakazowym i następnie wywołanym wniesieniem zarzutów Sąd z urzędu uwzględni formalną nieważność weksla, dlatego w pierwszej kolejności rozważyć należało wzajemne stosunki zobowiązaniowe stron na gruncie prawa wekslowego właśnie pod kątem ważności weksla będącego podstawą wydania nakazu zapłaty (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 września 2004 roku, V CK 60/04, OSNC 2005/7-8/144).

Wystawione przez pozwanego M. J. (1) dokumenty zdaniem Sądu miały charakter weksli niezupełnych (art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku prawo wekslowe Dz. U. z 1936 roku, Nr 37, poz. 282 z późn. zm. – zwanej dalej prawem wekslowym) - w chwili jego wydania remitentowi, który został upoważniony przez dłużnika do uzupełnienia weksla. Na wekslu znajdują się podpisy pozwanego M. J. (2) oraz E. J. pod zwrotem „Poręczam za wystawcę”.

Do powstania ważnego zobowiązania wekslowego osób podpisanych na wekslu – w sprawie niniejszej wystawcy i poręczyciela – dojść mogło zatem z chwilą wydania weksla. Zobowiązanie to miało jednakże charakter warunkowy, gdyż mogło wywołać pełne skutki prawne z mocą wsteczną dopiero wówczas, gdyby weksel ten został wypełniony w sposób odpowiadający przepisom prawa wekslowego i w sposób zgodny z wolą stron. Zobowiązanie wekslowe osoby, która weksel wręczyła, nie powstanie bowiem w razie wypełnienia weksla in blanco przez jego odbiorcę niezgodnie z otrzymanym upoważnieniem (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 czerwca 1999 roku, I CKN 51/98, OSNC z 2000 roku, Nr 2 poz. 27). Istnienie deklaracji wekslowej jako upoważnienia wierzyciela do wypełnienia weksla określoną treścią ma istotne znaczenie dowodowe w tym zakresie. Podkreślić bowiem należy, że zgodnie z utrwaloną linią orzecznictwa wypracowaną na tle art. 10 prawa wekslowego wobec posiadacza, z którym została zawarta taka wiążąca umowa (niezaprzeczalnie powódka jest posiadaczem weksla), można podnieść zarzut wypełnienia weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem, a ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na dłużniku. Wspomniany art. 10 prawa wekslowego przewiduje bowiem ograniczenie możliwości powoływania się na niezgodność wypełnienia z upoważnieniem jedynie w stosunku do osoby trzeciej, która uzyskała posiadanie weksla w drodze indosu, co jednak na gruncie niniejszej sprawy nie wystąpiło, bowiem weksel nie był indosowany (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 lutego 1998 roku, III CKN 342/97, OSNC z 1998 roku, nr 9, poz. 141). Przepis art. 10 ustawy z 1936 r. Prawo wekslowe nie znajduje zastosowania, gdy weksel pozostaje w posiadaniu remitenta i nie został zbyty innej osobie. Zasady podnoszenia zarzutów przewidziane w art. 10 Prawa wekslowego służą bezpieczeństwu obrotu wekslowego i dlatego – gdy chodzi o weksel własny – mogą stać się aktualne dopiero wtedy, gdy doszło do przeniesienia weksla na zasadach prawa wekslowego. Mając na względzie powyższe Sąd doszedł do przekonania, że weksel gwarancyjny in blanco wystawiony przez pozwanego M. J. (1), a poręczony przez pozwanego M. J. (2) oraz E. J. spełniał w chwili wystawienia go wszelkie warunki uznania go za ważny w rozumieniu art. 101 w zw. z art. 1 prawa wekslowego.

Pozwany podpisał umowy pożyczki, zgodnie z którymi oświadczył, iż składa do dyspozycji powodowej spółki weksle własne in blanco, które to weksle powodowa spółka jak i każdy posiadacz weksla, jako uprawniony z weksla, miała prawo go wypełnić w każdym czasie na kwotę odpowiadającą zadłużeniu pozwanego z zobowiązań wynikających z tytułu umów pożyczki łącznie z odsetkami, a pozwani M. J. (2) i E. J. w związku z umową pożyczki złożyli podpisy na wekslu jako poręczyciele. Tym samym Sąd uprawniony był przyjąć, że pozwani M. i E. J. jako poręczyciele wekslowi za wystawcę weksla upoważnili powódkę nieodwołalnie do uzupełnienia weksla in blanco wszystkimi brakującymi ustawowymi elementami weksla własnego na wypadek nieuiszczenia przez pozwanego jakiegokolwiek należności z tytułu przedmiotowej umowy pożyczki tak samo, jak upoważnił powódkę pozwany M. J. (1).

Analizując weksle przedstawione w niniejszym procesie przez powódkę uznać należy, że powódka wypełniła prawidłowo weksle, zgodnie z umową pożyczki ponieważ uczyniła to w sytuacji, gdy wypowiedziała umowy pożyczek

z uwagi na niewykonywanie zobowiązań przez pozwanego wynikających z umów pożyczek, czego pozwani w toku procesu nawet nie kwestionowali.

Pozwany pozostawał w zwłoce z zapłatą kwoty 414 738,69 złotych z tytułu pożyczki nr (...) (...). Na kwotę tę składała się kwota 29 675,59 złotych tytułem zaległej raty oraz odsetek i opłat do dnia wypowiedzenia umowy raty pożyczki, kwota 380 363,10 złotych tytułem pozostałej do spłaty kwoty pożyczki wraz z odsetkami oraz kwota 4 700 złotych tytułem kosztów związanych z przejęciem przedmiotu zabezpieczenia.

Suma wekslowa wystawionego w dniu 23 października 2013 roku weksla zabezpieczającego należności z tytułu umowy pożyczki nr (...) obejmuje kwotę 164 738,69 złotych, która stanowi zaległe wierzytelności pomniejszone o kwotę 250 000 złotych uzyskaną przez powódkę ze sprzedaży kombajnu.

Pozwany pozostawał w zwłoce z zapłatą kwoty 187 894,34 złote z tytułu umowy pożyczki nr (...). Na kwotę tę składała się kwota 38 260,31 złotych tytułem niezapłaconych do dnia wypowiedzenia umowy rat pożyczki i opłat oraz kwota 149 634,03 złote tytułem pozostałej do spłaty pożyczki wraz z odsetkami. Suma wekslowa wystawionego w dniu 08 listopada 2013 roku weksla zabezpieczającego należności z tytułu umowy pożyczki nr (...) obejmuje kwotę 117 894,34 złote tytułem zaległych wierzytelności pomniejszonych o kwotę 70 000 złotych uzyskaną ze sprzedaży maszyny do kukurydzy.

W złożonych wekslach zawarte zostały wszystkie wymagane prawem wekslowym elementy, wskazana została data jego płatności oraz data wystawienia weksla. Jako miejsce płatności, w wekslach wskazano miasto W..

Powódka wykazała formalną ważność weksla, prawidłowość jego wypełnienia również w płaszczyźnie warunków wynikających z, umowy pożyczki oraz ogólnych warunków stanowiących integralną część umów.

Pozwani nie podnieśli żadnych zarzutów dotyczących pierwotnych umów pożyczki. Pozwani w zarzutach od nakazu zapłaty podnieśli, że przedmiotowe weksle zostały wypełnione niezgodnie z zawartymi umowami pożyczki, przy czym pozwani nie kwestionowali ważności umów pożyczek jak również tego, że co do zasady byli dłużnikami powodowej spółki. Jedynym zarzutem pozwanych było wypełnienie weksli na zawyżone kwoty nie odpowiadające aktualnemu zadłużeniu pozwanego M. J. (1) z uwagi na sprzedaż przejętych maszyn za ułamek ich wartości.

W ocenie Sądu zarzut strony pozwanej co do sprzedania kombajnu zbożowego (...) oraz przystawki do zbioru kukurydzy na ziarno (...) (...) (...) po zaniżonej cenie uznać należało za chybiony.

Zgodnie ze złożonymi przez stronę powodową dokumentami w postaci faktur VAT oraz ofert sprzedaży powodowa spółka sprzedała kombajn zbożowy (...) za kwotę 250 000 złotych netto (307 500 złotych brutto), a przystawkę do kukurydzy za kwotę (...) (...) za kwotę 70 000 złotych netto (86 100 złotych brutto). W ocenie sądu powodowa spółka sprzedała maszyny rolnicze po cenach rynkowych. Skoro dążąc i próbując sprzedać za wyższe kwoty nie była w stanie ich otrzymać, to cena z jaką powódka ostatecznie sprzedała maszyny uznać należało za rynkową bowiem taką cenę podyktował wolny rynek.

Przy czym nie należy tracić z pola widzenia, że po wypowiedzeniu umowy i odebraniu maszyn rolniczych od M. J. (1) powodowa spółka starała się uzyskać możliwie najwyższe kwoty tytułem sprzedaży przejętych maszyn, świadczą o tym wprost oferty sprzedaży wystawione przez powódkę, i tak w styczniu 2015 roku powódka próbowała sprzedać przedmiotowy kombajn zbożowy wraz z przystawką za łączną kwotę 470 000 złotych brutto, a następnie za kwotę 425 000 złotych brutto, uzyskując finalnie za kombajn kwotę 250 000 złotych netto (307 500 złotych brutto), a za przystawkę do kukurydzy kwotę 70 000 złotych netto (86 100 złotych brutto).

Niewątpliwym jest, że powódka próbowała za sprzedane maszyny uzyskać kwoty w wysokości cen rynkowych i nie może obciążać powódki to, że nie mogła ich uzyskać w danym czasookresie. Normalnym zatem było w warunkach wolnorynkowych obniżenie wysokości ceny, za jaką powodowa spółka chciała sprzedać maszyny rolnicze, tym bardziej że zależało jej na odzyskaniu zainwestowanych w maszyny własnych środków pieniężnych. Co więcej nie sposób uznać,

aby obciążać powodową spółkę sprzedażą maszyn po cenach niewiele niższych od rynkowych, w sytuacji gdy pragnie ona odzyskać zainwestowane środki i do czego została zmuszona w wyniku działań nierzetelnych kontrahentów.

Nie można zatem uznać, że powódka sprzedając maszyny a następnie wypełniając weksle na łączną kwotę 282 633,03 złote dopuściła się zaniżenia ich wartości i w konsekwencji wypełnienia weksli na zawyżone kwoty.

W niniejszej sprawie nie ulegało wątpliwości, iż pozwani M. J. (2) i E. J. poręczyli za wystawiony przez pozwanego M. J. (1) weksel. Przez udzielenie poręczenia wekslowego nawiązuje się stosunek wekslowy między poręczycielem a remitentem, a nie między poręczycielem a poręczonym (wystawcą), tych ostatnich łączy natomiast stosunek cywilnoprawny, w ramach którego dojść może do rozliczeń. Odpowiedzialność wekslowa poręczyciela wobec posiadacza weksla jest odpowiedzialnością samodzielną, a ściślej mówiąc, ma jedynie dwa rysy akcesoryjności: jeden polega na tym, że zależy ona od istnienia tylko formalnie ważnego podpisu głównego dłużnika wekslowego (którym w niniejszej sprawie jest wystawca), drugi zaś na tym, że zobowiązanie poręczyciela wekslowego zależy od istnienia zobowiązania poręczonego, granic tego zobowiązania i warunków odpowiedzialności poręczonego (którym w niniejszej sprawie także jest wystawca) (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 1997 roku, w sprawie II CKN 185/97, opubl. OSNC 1997/12/201). W przedmiotowej sprawie warunki formalne poręczenia wekslowego zostały spełnione. Pozwani oznaczyli poręczenie używając słów "Poręczam za wystawcę" oraz złożyli podpisy na wekslu. Zgodnie zaś z przepisem art. 32 w związku z art. 101 prawa wekslowego poręczyciel odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył.

Z uwagi na powyższe Sąd uznał, że żądanie powódki skierowane przeciwko pozwanej E. J. oraz M. J. (2) znajduje swe prawne uzasadnienie w treści weksłu. Odpowiedzialność pozwanej jest solidarna z odpowiedzialnością wystawcy weksla na podstawie art. 47 prawa wekslowego, zgodnie z którym kto weksel wystawił, przyjął, indosował lub zań poręczył, odpowiada wobec posiadacza solidarnie.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w sentencji utrzymując nakaz zapłaty w oparciu o treść art. 496 k.p.c. (pkt I wyroku).

Sąd nie obciążył pozwanych kosztami sądowymi powstałymi po wniesieniu zarzutów, mając na uwadze przede wszystkim względy natury podmiotowej związane z sytuacją finansową i życiową pozwanych, które zadecydowały o wcześniejszym zwolnieniu pozwanych od kosztów sądowych w części (pkt II wyroku).